



NAŠE SLIKE.

Pomlad je prišla v dežel, in vse se raduje. Kmalu bo na gorah zacvetelo novo življenje, kakor nam ga kaže Gasparijeva vinjeta (str. 257.). Velikanoč, veseli praznik vstajenja, je vzbudila človeška srca k radostnim upom. Naša velikonočna slika (264—265) nam kaže prizor, ki ga popisuje „Sveto pismo“ s preprostimi sicer, a slovesno veličastnimi besedami: Marija pa je stala zunaj pri grobu in je jokala. Ko se je jokala, se pripogne in pogleda v grob in vidi dva angela v belo oblečena sedeti, enega pri glavi, enega pri nogah, kjer je bilo položeno Jezusovo telo. Angela ji rečeta: „Žena! Kaj jokaš?“ Ona jima odgovori: „Ker so vzeli mojega Gospoda, in ne vem, kam so ga položili.“ Ko je to izpregovorila, se nazaj obrne in vidi Jezusa stati, pa ne ve, da je Jezus. Jezus ji reče: „Žena! Kaj jokaš? Koga iščeš?“ Ona je menila, da je vrtnar, in mu reče: „Gospod, ako si ga ti odnesel, povej mi, kam si ga položil, in jaz ga bom vzela.“ Jezus ji reče: „Marija!“ Ona se ozre in mu reče: „Raboni!“ (kar se pravi Učenik). Jezus ji reče: „Nikar se me ne dotakni; zakaj nisem še šel k svojemu Očetu. Pojdi pa k mojim bratom in povej jim: Grem k svojemu Očetu in k vašemu Očetu, k svojemu Bogu in k vašemu Bogu.“ (Jan. 20, 11—17.) — Krasni kip sv. Jurija v Zagrebu, izvrstno delo Fernkornovo iz c. kr. livarne dunajske, nam kaže tega Jugoslovanom tako priljubljenega svetnika, ko ravno premaguje zmaja. Kip stoji na javnem prostoru v Zagrebu. — Strossmayerjeva slika na str. 297. nam kaže velikega biskupa v starosti 80 let. Umrl je 8. aprila t. l., rojen je bil pa 4. februarja 1815. v Oseku. Fotografija (str. 312.) ga kaže na otomani, na kateri je

izdihnil svojo dušo. Fotografiran je takoj po balzamiranju. Mrtvaški oder je bil postavljen v njegovi palači.

BSC

Slovenska drama.

21. februarja so igrali Sardoujevo „Tosko“. Igra je spisana za znano senzacijsko igravko Saro Bernhard. Efekt se vrsti za efektom, literarne vrednosti pa igra nima. Toska je jako pobožna, a kljub temu ji prisodi pisatelj, da se odigrava med njo in Marijem v cerkvi ljubezenska scena, a pred to sceno poklekne Toska pred Marijino podobo ter jo prosi odpuščanja. Mislim, da bi bila o tem vsaka beseda odveč. Tudi drugo dejanje obstoja le iz efekta; dvor in krasota na njem, fanfare in trompete — to je menda celo dejanje drugega akta. Četrto dejanje, ki kaže vsaj nekoliko psihologije, nas gotovo bolj ozlovolji, kot zadovolji, ker take nedoslednosti v karakterizaciji bi petošolcu-pisatelju ne mogli opravičiti. Pobožna in ljubeča Toska naj bi se potem, ko umori policijskega načelnika, obnašala tako hladnokrvno, kot se Toska v igri, da se češe in si umiva roke, ko vé, da jo njen pravi ljubimec čaka spodaj? To svedoči jasno, da je bil Sardou gledališki fabrikant. Ta igra, ki more vleči občinstvo samo tedaj, če je scenarija res dovršeno krasna, se je pri nas ponavljala 28. februarja pred prazno hišo.

4. marca so igrali Ogrinčevo „V Ljubljano jo dajmo“, staro igro, menda zgolj iz pietete do njenih „let“, ali pa radi pomanjkanja drugega repertoarja. Poleg tega so igrali še izvirno slovensko veseloigro Milčinskega „Brat Sokol“. Igra je bila nezasluženo „častno“ vun vržena. Epizoda s tatovi nas je živo spominjala neke francoske enodejanke. Glavna hiba cele igre pa je ta, da smo ob koncu ravno tam, kot ob pričetku. Koruza ne postane „Sokol“; zakaj potem tak naslov? Svoje bolezni je ob koncu deloma ozdravljen, v čemur spoznavamo jasno Molièrov vpliv „Navideznega bolnika“. Tehnika igre je dobra, pisatelj ima dokaj rutine v gledišču, a srčne krvi vsake veseloigre, namreč dobrih dovtipov pogrešamo popolnoma v nji. Edina nekoliko komična poteza je dekla Hauča, ki veruje v spomine in ima „za v dobre namene vinkulirano hranilnično knjižico“ ter obvladuje popolnoma gospodarja in njegovo hčerko. Stara gonja

za poljub je pač preveč razblinjena. Veseloigra brez vsakega dobrega dovtipa ne zasluži tega imena. Od g. Milčinskega smo pričakovali kaj več.

7. marca so igrali igro „Slovenec in Nemeč“ ali „Tat v mlinu“.

16. februarja popoldan se je ponavljal „Martin Krpan“, 2. marca Charlejeva „Tetka“, 12. marca „Rusom na pomoč“.

14. marca pa so vprizorili Tolstega „Moč teme“, eno onih maloštevilnih iger, ki so bile v letošnji sezoni res nekaj vredne. „Moč teme“ se ne drži enote časa, a rdeča nit teče tako neprisljano skozi celo igro, da misli: Greh rodi greh in slednjič kazen, ne moreš finejše izraziti. Ibsen bi to snov obdelal v igri, ki se vrši en dan, a tega Tolstoj ni storil. Pozna se mu, da ne hlepi po efektu, ampak da piše zato, ker mu tako veleva srce. Ruski kmetje, ki nastopajo v igri, so tako zelo podobni slovenskim, da se zdi skoro slovenska narodna igra. Dialog je jedrnat, in vso filozofijo Tolstega spoznaš lahko že iz tega dela. Vendar se nam zdi Nikita nedosledno risan junak; kako se more krvoločnež drugega in tudi še tretjega dejanja tako hipoma pokesati svojih zverskih činov! Pijanec Mitrič je genijalna postava, veseskozi dosleden. V tej igri greha in zapeljevanja pa je vendar le pisatelj narisal tudi pošten značaj — očeta Nikitovega Akima. Vendar če gledamo igro do konca, nas obide neka groza, ki nam stiska srce. Mračni duh, ki veje skozi celo igro: — „Če pomoliš hudiču en prst, te prime za celo roko“, — in zaduhlo ozračje, ki diši po žganju in grehu, nam polnita srce s studom, in tega občutka se ne moremo otresti. Ta, rekel bi, roparski milieu pa je v igri čudovito pogojen, in Matrjona je uprav klasična. Žal, da se je na našem odru izpustila izprememba v četrtem dejanju.

19. marca popoldne je bila dijaška predstava, Schillerjeva „Devica Orleanska“. Izmed vseh Schillerjevih del je v tej igri v prologu najboljša ekspozicija pozneje se vršičega dejanja, krasen je monolog: „Ivana gre in več se ne vrne“, lepa prizora sta, ko se Burbonec spravi s svojim kraljem in ko je devica vjeta pri Angležih. Kljub nekaterim pomanjkljivostim kaže „Devica Orleanska“ vso moč vedno bolj h katolicizmu se nagibajočega Schillerja.

21. marca smo doživeli lep večer: G. Verovšek je praznoval svojo dvajsetletnico. Izbral si je zato staro, moralno vplivajočo igro Morrejevo „Loterijo“. G. Verovšek, edina privlačna sila v slovenskih narodnih igrah, je žel ta večer tudi vso pohvalo. Pokazal nam je pa že, da ni le klasično dovršeni „Blaž Mozol“, „Krvavelj“ in „Martin Krpan“, marveč je mojstrsko igral že tudi Otela, Karola Moora, prezidenta v „Kovarstvu in ljubezni“, Rislerja sen., očeta v „Logarjevih“, Engstrana, Brata Martina, Revčka Andrejčka in Wurzelseppa, župnika v „Kralju na Betajnovi“, Iglo v „Otoku in Strugi“, Michel Angela v „Trnju in lavoru“. Mož, ki igra že od leta 1885. dalje in ki je vrhutega še slovenski igravec, ki mora igrati,

kar mu pride pod roko, mora imeti res izredno ljubezen do slovenske umetnosti, kajti 20 let pri gledišču ni malenkost. Najboljše njegove vloge so poleg imenovanih še one, ki predstavljajo humoristične očete. Gosp. Verovšek je tako priljubljen slovenski igravec, da si vsak, kdor ljubi slovensko gledišče, želi, da ostane ta izvrstna slovenska moč ohranjena še mnoga leta slovenski Taliji v čast in prospeh.

24. marca je gostovala pri „Belem konjičku“ gospa Irma Polakova. Obžalovati je, da ne moremo pridobiti te izborne subrete za naš oder.

26. marca so igrali slov. izvirno narodno igro „Testament“, ki se naslanja na Kersnikov roman. G. Rozman je bil dozdej v slov. literaturi domala še nepoznan. Talent je vsekako, a v „Testamentu“ se



Anton Verovšek
slovenski glediški igravec.

kažejo razne hibe. Tretje dejanje se vleče in vleče. Da postane Topolščak tat in goljuf, zato je imel vzrok; stal je na bankerotu, a zakaj in kako, ni v igri ne z eno samo besedico omenjeno. Drugače pa je „Testament“ solidno delo, ki ne hlata po efektih, ravno radi tega pa daje igravcu malo priložnosti, da pokaže vso svojo moč. Pisatelju se pozna, da nima še kulisne rutine, zato pa stoje tudi osebe pol ure na odru, ne da bi kaj govorile in delale. Občinstvo z igro ni bilo posebno zadovoljno, kajti življenja je v nji premalo, in mislim, da bo „Testament“ kakor Aškrčev „Izmajlov“ z reprizo izginil iz slo-

venskega repertoarja. Adamičeva glasba ni mogla igre povzdigniti. Gospodu pisatelju nikakor ne odrekamo sposobnosti, a potreboval bo še časa, preden bo mogel reči, da je dramatik.

31. marca si je kot zadnjo predstavo v sezoni izbralo dramsko oboje „Testament“, ki pa ni bil dobro obiskan. — Letošnja sezona je pri koncu. Ko smo pisali svoja poročila, se nismo ozirali niti na desno niti na levo in se nismo dali terorizirati, ampak smo bili prepričani, da mora biti kritika objektivna, če je tudi nekoliko trda. V malenkosti se nismo nikdar spuščali; kar je bilo dobrega, smo hvalili, slabo smo



Verovšek kot Martin Krpan.

pa grajali. Če smatra sloven. „Dramatično društvo“ naše kritike za kompetentne ali ne, nam je vseeno, saj se tudi „Dram. društvo“ ni oziralo na naše opravičene želje.

Kaj nam je nudil letošnji repertoar dobrega? „Na dnu“, „Martina Krpana“, „Hamleta“ in „Moč teme“. Opravičena je bila sodba nekega poznanega nemškega igravca, ki je rekel, da se čudi, kje da dobe gg. v „Slov. dramatičnem društvu“ toliko časa in energije, da pobero vse svoje igre. Morda bi pa

„Dramatično društvo“ vendarle več doseglo z uvaževanjem naših nasvetov, kot pa z ignoriranjem naših vrst in s ponosom na nedelavna odborniška mesta.

A. R.

☪

Opera.

24. februarja se je pela z g. Polakovo v naslovni vlogi Offenbachova „Lepa Helena“. Nimamo proti operi sami ničesar, a drugo dejanje je vendarle preveč „pikantno“.

26. februarja so ponavljali Bizetov „Carmen“, 10. marca pa Puccinijevo „Bohème“.

18. marca je bila benefica kapelnika Beniška, Smetanov „Poljub“. Nekateri cenijo „Poljub“ za Smetanovo najboljšo delo. Odlikuje se po finih lirskih momentih in ljubki gracioznosti.

19. marca so „Poljub“ ponavljali, 28. pa si je izbral g. Orželski za benefično predstavo „Prodano nevesto“, ki je pa daleko zaostajala za prejšnjimi prireditvami.

Slovenska opera je bila v obče dobra, izvemši godč. Klemensovo, ki je več obetala, kot pa podala. Gospa Skalova in Stolecova sta dobri, gosp. Orželski jako priljubljen, ki zna manjkajočo mu višino nadomestiti z izborno šolanim falzetom, g. Ouřednik mnogokrat ni bil dobro razpoložen, a kadar je bil, je pokazal, kaj zna. G. Betettu pa svetujemo, da se nadalje izobrazí v petju, a „Slov. dram. društvo“ naj to mnogo obetajočo moč ohrani našemu odru. — Opera nam letos ni nudila novosti. Namestu da so stare stvari na novo študirali, bi bili podali lahko kaj novega.

A. R.

☪

Boža Knežević, profesor belgrajske gimnazije, je umrl dne 3. marca po dolgi bolezni. Rajnik je bil potomec plemenitega in junaškega semberskega kneza Ive Kneževića. Poleg učiteljskega dela v šoli se je odlikoval tudi po svojem književnem delovanju na polju modroslovne zgodovine. Spisal je dela „Red u istoriji“, „Proporcija u istoriji“, „Misli“ itd. Razen tega je tudi spretno prevajal iz tujih jezikov.

Dr. Vojislav Bakić. 1. aprila je obhajal profesor pedagogike pri Veliki šoli v Belgradu, dr. Vojislav Bakić tridesetletnico svoje znanstvene in učiteljske delavnosti. Voj. Bakić je bil rojen 22. avgusta l. 1847. na Perni v Gornji Krajini. Ker je imel posebno veselje in posebno nadarjenost za učiteljski poklic, so ga poslali proučevati vzgojeslovje na nemške univerze. Študiral je na lipski in heidelberški univerzi ter je l. 1874. napravil doktorat, za katerega je napisal „Rousseau's Paedagogik“. Leta 1892. je postal profesor pedagogike pri Veliki šoli, kjer deluje še zdaj. V l. 1894—1895 je bil načelnik ministrstva za narodno prosveto. Bakić je uredoval znani vzgojeslovni list „Vaspitač“ in je spisal mnogo strokovnih